

**NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK 1958**

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK

1958

Redaktion:

GÖSTA BERG · BENGT BENGTTSSON

Redaktör: Bengt Bengtsson

Omslagsbilden återger ett stycke sidenbrokad, vävd senast 1765 av Abraham Ekstedt. Materialet är silke från "Mulbärs Plantagen vid Lunds Stad". Nordiska museet, Berchska samlingen. Se Ingegerd Henschens uppsats, sid. 47.

Tryckt hos Tryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1958

Djuptrycksplanscher från Nordisk Rotogravyr

trådigt gult silke, som bildar en kraftig konturlinje. Dessa motiv är sydda över skarvar och flera gånger över de små blombu-ketterna. Men för att få det hela att bilda en enhet har man desutom sytt små blommor på dem med silke i litet kraftigare färger än de äldre broderierna. Med detta silke har man också reparerat och skylt över skarvarna i det gamla broderiet.

Försöker man sig på en datering vill man gärna hänföra silke-broderierna till 1600-talets senare del. Småblommigheten är inte främmande för denna tid, man finner den t. ex. på de holländska damastservetterna med ströblommor. Applikationerna är av sen barock typ, förmodligen från 1720—30-talen, och skarvningen och de nya silkebroderierna bör också vara från denna tid. I kanten finns rester av rosa linnelärft med märken efter fastsätt-ning.

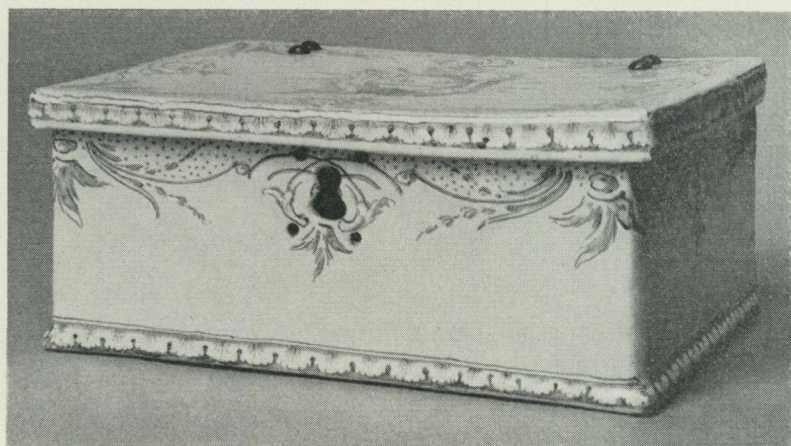
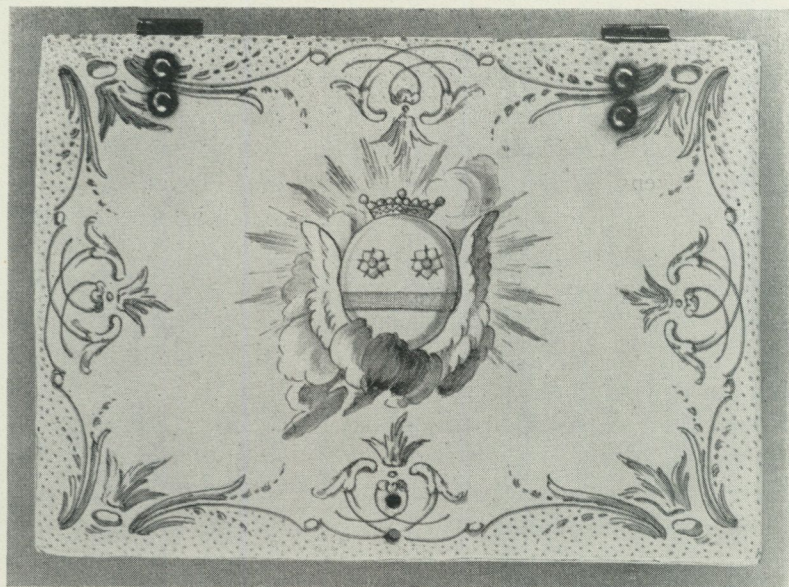
Den tidigare ägaren vet berätta att hennes mor sett vägg-fältet sitta uppe på Idingstad i sin barndom på 1860-talet. Går man till bouppteckningar efter Idingstads ägare finner man i bouppteckningen efter Mariana Eleonora von Schwerin, född 1720 och död 1779: "Cabinettet: Tapeter av rödt SidenSarce med påsydda blommor och 2:ne små soffor och 3:ne små fönsterbänkar med stoppade dynor och klädsel af samma slags sidentyg..." Det kan knappast vara något annat som åsyftas än just de tapeter, av vilka Nordiska museet nu förvärvat en del.

SKRIN AV FAJANS

av Marshall Lagerquist

Det på nästa sida avbildade fajansskrinet är en under året mot-tagen vängåva. Framför allt som föremålstyp utgör det ett synnerligen värdefullt komplement till museets samling av Rör-strandsfajanser.

Enligt den under botten befintliga signaturen är skrinet fram-ställt vid Rörstrand den 5 maj 1756, således några år innan Marieberg började sin konkurrerande verksamhet. Den med lätt och tydliga van hand upplagda dekoreringen i blått är utförd

*Skrin av fajans, tillverkat vid Rörstrand 1756. Blå dekor på vit botten.
Gåva av Nordiska museets vänner.*

av ritargesällen Daniel Hillberg. På locket är målat en bevingad oval sköld, innehållande en bjälke och i övre fältet tvenne heraldiska rosor samt krönt med en korrekt återgiven friherrekrona; det hela svävar bland moln, ur vilka solens strålar bryter fram liksom efter ett regn.

Ingen svensk adelssläkt, vare sig introducerad eller ointroducerad, har burit detta vapen och det ligger därför nära till hands att anse det som en fantasiskapelse, tillkommet i rent dekorativt syfte. Det bör dock anmärkas, att åtskilliga utländska släkter, av vilka ett flertal hör hemma i Lothringen, för vapnet churu med inbördes olika tinkturer enligt vad den utmärkte kennaren av heraldiken Arvid Berghman haft vänligheten meddela. Då endast den i skölden förekommande bjälken har heraldisk färgbeteckning är det emellertid omöjligt att med visshet hänföra vapnet på skrinet till någon av dessa utländska släkter. Namnen på desamma anknyter ej heller till i Sverige vid den aktuella tiden verksamma främlingar, exempelvis medlemmar av härvarande corps diplomatique.

Skrinet måste betraktas som ett unicum, ty det är det veterligen hittills enda kända exemplaret. Gissningsvis kan det antagas ha tjänat som brevgömma med tanke på att det från början varit låsbart och måhända tillhört ett garnityr med skrivställ i samma material och med likartad dekorerings.

Redan före bränningen har skrinet varit avsett att förse med scharner och lås, eftersom bl. a. nit- och nyckelhål är täckta med glasyr. Låset är nu tyvärr förkommet. Scharneren är av silver men saknar stämplrar.

Om den sällsynt vackra dekorerings komponerats av Daniel Hillberg själv eller av hans förman Anders Fahlström må vara osagt. Den ansluter emellertid till den karakteristiskt svenska rokoko, som man anser Rörstrand har Jean E. Rehn att tacka för.